

Je správné, aby UNESCO rozhodovalo co, kde a jak se bude v Praze stavět?

Praha, 8. ledna 2020 – Politici a úřady v této době zpracovávají oficiální reakci na obsáhlou kritickou zprávu ze strany UNESCO. Ta byla v našich médiích zkratkovitě prezentována tak, že světová organizace hrozí Praze zařazením na seznam ohrožených památek světového dědictví. Naši představitelé by však po vzoru Vídně neměli přijmout pokornou roli provinilého učedníka, ale z pozice rovných partnerů a suverénního státu s UNESCO diskutovat, hájit naše zájmy a důsledně argumentovat mezinárodně uznávanou úrovní památkové péče u nás.

Mnoho odborníků s názory a postupem světové organizace nesouhlasí. „Pokud by se UNESCO rozhodlo Prahu kvůli pár projektům mimo centrum města vyloučit nebo dát na seznam ohrožených měst, bude to jeho ostuda, ne naše. Drážďany byly z UNESCO vyloučeny, protože si postavily most, který odsouhlasili lidé v referendu a co se stalo? Nic. Možná mají o pár čínských a ruských turistů méně a to není něco, kvůli čemu bychom měli brečet,“ říká známý architekt a vysokoškolský profesor Zdeněk Fránek, který je jedním ze zakládajících členů Sdružení pro architekturu a rozvoj (SAR).

UNESCO není neomylný učitel a Praha není nezvedený žák

„Doporučení ze strany UNESCO by neměla být vnímána jako jednostranné direktivum, jakýsi protektorát. Při čtení některých vyjádření, která by měla mít formu „doporučení“, mne napadala paralela vztahu neomylný učitel versus nezvedený žák. Je skutečně zvláštní, a myslím, že jde o vstup do našich vnitřních záležitostí, pokud je požadováno, abychom posílali projekty nad deset pater k posouzení do Paříže,“ uvedl architekt a pražský radní pro územní rozvoj Petr Hlaváček v rozhovoru pro časopis Stavba.

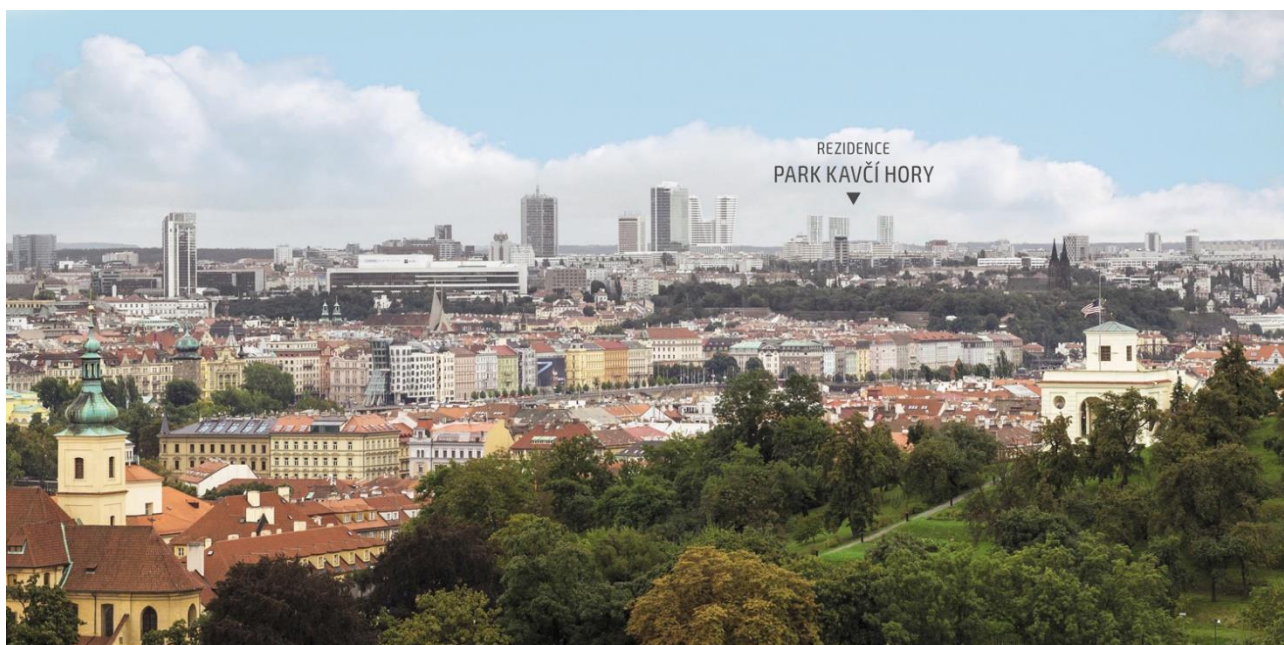
„UNESCO není nadřízený orgán a má jen koordinační funkci. Závěry zprávy by tak měly být hlavně předmětem debaty. S něčím souhlasit nemusíme, Česko je koneckonců suverénní stát. Média ze zprávy udělala průšvih, kterým ve skutečnosti není. Praha není jenom obrázek. V minulosti se kulturní hodnoty tvořily stavbou nových a nových vrstev města v různých slozích a stylech, což je na Praze úžasné. I naše generace by měla mít možnost něco přidat,“ řekl pro iRozhlas Jan Jehlík, profesor a vedoucí katedry urbanismu na Fakultě architektury ČVUT.

UNESCO jako beranidlo

Zpráva světové organizace se vymezuje proti připravovanému novému stavebnímu zákonu, pražskému Metropolitnímu plánu i proti některým konkrétním již realizovaným nebo připravovaným stavbám v metropoli. Míra podrobností i stylistika některých doporučení je však velmi nestandardní a je znát, že názory UNESCO výrazně formují někteří místní odpůrci nové výstavby a rozvoje, kteří do Paříže průběžně posílají své kritické podněty.

Podle ředitele Institutu plánování a rozvoje (IPR) Ondřeje Boháče existují u nás dvě znepřátelené skupiny. Jedna říká: v roce 1992 jsme se zapsali, a tak to vše musí zůstat a musí se to zakonzervovat. A druhá myslí, že všechny ty hodnoty máme zachovat a chránit, ale musíme město také rozvíjet, doplňovat ho o další vrstvy a umožnit v něm nějaký život. „A to je náš základní konflikt, který nikdy nebyl vyřešen, a pokud si ho sami mezi sebou nevyřešíme, tak s UNESCO nebude klid,“ soudí Boháč.

„Problém mezi Prahou a UNESCO vyvolávají některé skupiny lidí zde v Praze, které se za postoje světové organizace snaží schovávat, a atakují jakékoliv připravované změny. Ať již dobré nebo špatné,“ souhlasí známý architekt Jakub Cigler.

Pohled z rampy Pražského hradu na připravovaný projekt Park Kavčí Hory na Pankráci, který zpráva UNESCO výslovně zmiňuje jako jedno z ohrožení statutu Prahy v rámci UNESCO z důvodů dálkových pohledů od centra města. Přitom projekt leží daleko od hranice Pražské památkové rezervace na místě zanedbaného brownfieldu a je plně v souladu se stávajícím územním plánem. Jeho autorem je uznávaný architekt Josef Pleskot, jehož návrh zvítězil ve velké architektonické soutěži. Tu uspořádal investor Central Group společně s Institutem plánování a rozvoje (IPR) a pod záštitou České komory architektů (ČKA). Podle původních požadavků UNESCO byl projekt už

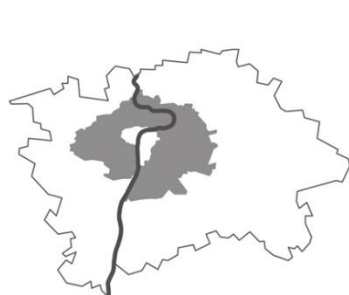
snížen pod hranici 70 metrů stanovenou světovou organizací jako maximum pro novou výstavbu na Pankrácké pláni. A to přesto, že plánované stavby jsou přímo v sousedství již stojících budov přesahujících 100 metrů. Pro projekt je vydáno kladné závazné stanovisko pražských památkářů, které potvrdilo i české ministerstvo kultury. Přesto se vůči tomuto projektu UNESCO ve své aktuální zprávě opět vymezuje. Ale má o těchto záležitostech rozhodovat UNESCO, nebo naše orgány?

Centrum degradované v turistickou atrakci

Zařazení Prahy na seznam UNESCO určitě podpořilo cestovní ruch a ekonomiku metropole. Na druhou stranu současný masový příval turistů už vymývá identitu města a mnoho Pražanů se již historickému centru zcela vyhýbá, protože jej vnímají jen jako turistickou atrakci. Je překvapivé, že zpráva UNESCO se tomuto velkému problému vůbec nevěnuje. A to přesto, že by podle vyjádření představitelů vedení města byla Praha za rady a doporučení k tomuto problému velmi vděčná.

Současná diskuze ohledně UNESCO se paradoxně nevede o samotném nejhodnotnějším centru, tedy o Pražské památkové rezervaci, ale o jejím ochranném pásmu, které je suverénně největší na světě. Zatímco třeba Řím a Paříž žádná ochranná pásma nemají, Vídeň má chráněnou zónu více než desetkrát menší. Jen pro srovnání: Vídeň má chráněné historické centrum a jeho ochranné pásmo o celkové rozloze zhruba 833 hektarů, zatímco v Praze tyto dvě zóny zaujímají neuvěřitelných 9.947 hektarů. Problémem je, že tato území pod památkovou ochranou v Praze zahrnují téměř polovinu rozlohy kompaktního města, kde se ale zároveň odehrává většina ekonomického, kulturního a společenského života.

Porovnání ochranného pásma Prahy s dalšími městy

	Praha (1 243 200 obyvatel)	Vídeň (1 714 000 obyvatel)	Řím (2 654 200 obyvatel)	Florence (365 700 obyvatel)	Paříž (2 234 000 obyvatel)
Historické centrum	895 ha	371 ha	1 485 ha	505 ha	365 ha
Ochranné pásmo	9 052 ha	462 ha	0 ha	0 ha	0 ha
Celkem	9 947 ha	833 ha	1 485 ha	505 ha	365 ha

Pražské historické jádro je obklopeno největším ochranným pásmem, které je v zastavěném území. Dokonce ostatní evropská města mimořádného významu jako Řím, Paříž a Florence žádná ochranná pásma nemají.

Zdroj: Týdeník Euro

Budme jako Vídeň

Praha často vzhlíží k Vídni, která se pravidelně umísťuje na předních místech žebříčku měst, ve kterých se dobře žije. Naši politici se tam jezdí učit. A z Vídně bychom si možná měli vzít příklad i ve vztahu k UNESCO. Je to město známé tím, jak příkladně pečuje o své památky. Přesto ji světová organizace zařadila na seznam ohrožených památek. „*UNESCO chce postupovat exemplárně a hrozí Vídni vyškrtnutím za projekt, který současný stav ve skutečnosti zlepšuje. Vídeň se drží své strategie a sebevědomě vyjednává. A v tom ji musíme následovat,*“ uvedl před časem architekt a popularizátor architektury Martin Kloda.

Zatímco jakákoliv nová výstavba v Pražské památkové rezervaci by měla být určitě velmi striktně regulována, mimo bezprostředního okolí této zóny by nová výstavba měla být podporována. A proč by mimo historické jádro neměly v Praze vznikat i unikátní stavby moderní architektury a dále od centra i výškové stavby? Celosvětovým trendem je přeci podpora vytváření multicentrických měst.

„Ochrana historického dědictví Prahy je nutná, o tom nikdo nepochybuje a bezpochyby v Praze funguje v dostatečné míře skrze památkovou péči. Staré Město a Malá Strana jsou zafixované struktury, ale není důvod, proč by se stejným způsobem mělo přistupovat k rozvoji mimo jádro města. Na obzoru v budoucnosti vyrostou určitě i v Praze výškové budovy stejně jako v každé jiné metropoli. Kam by šli lidé bydlet? V roce 2030 bude chybět v Praze už sto tisíc bytů a je přeci lepší stavět do výšky uvnitř města, kde je dostupná dopravní infrastruktura, než zastavovat volnou krajinu kolem,“ říká Zdeněk Fránek.

Česká republika není nějakou chudou rozvojovou zemí, která by si s ochranou svých památek nevěděla rady. Naopak, v památkové péči patří ke světové špičce. „*Ochrana památek by neměla být chápána jako jejich konzervace a znehybnění, ale jako péče o historické dědictví a jeho rozvíjení. Pod péčí bychom měli zahrnout nejen starost o památky minulé, ale i vytváření hodnot nových. Nejen minulost, ale i dnes žijící generace má nárok a přirozené právo na to vytvářet hodnoty, které předáme my zase dalším generacím,*“ dodává Petr Hlaváček.